

Barndermatologi

Karin Palmér, Specialistläkare
Hudkliniken
Västmanlands sjukhus Västerås
April 2022

Disposition

Första passet:

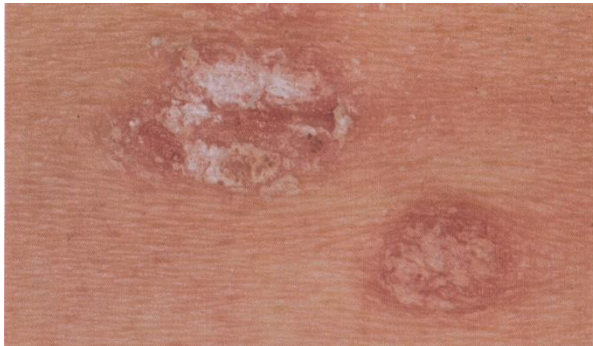
- Psoriasis
- Pityriasis rosea- medaljongsjukan
- Atopiskt eksem
- Tinea capitis- svampinfektion i hårbotten
- Pigmentnävi

Andra passet:

- Hudquiz -patientfall med bilder

Plack-psoriasis

→ Rodnade fjällande plack med stearinliknande fjäll. Symmetriskt lokalisation. Sträcksidor armar, ben. Välvavgränsat mot övrig hud.

Källa: Veien, Leo temabok

I melaninrik hud ses hyperpigmenterade mörka fläckar och silvriga fjällande plack

Källa: Hersle och Mobacken GlaxoSmithKlein

Källa: Veien, Leo temabok

Källa: Sand, Leo temabok

Hårbotten- psoriasis

- Psoriasis kan ofta debutera i skalpen och kan vara svårt skilja från seborroiskt eksem. Välavgränsad rodnad med vitfjällande psoriasisplack, kan sträcka sig utanför hårfästet. Hörselgångarna ofta drabbade också.

Källa: Sand, Leo temabok

Blöj-psoriasis

Källa: Hersle och Mobergen GlaxoSmithKline

- Börjar som blöjdermatit som är svårbehandlad. Inte fjällande pga ocklusion av blöjan. Med tiden kan dyka upp rodnade fjällande områden på kroppen vilket leder in tanken på psoriasis.
- Kan felbedömas som svampinfektion

Anogenital-psoriasis

- Hos äldre barn kan psoriasis ge fjällande partier i genitalområdet och perianalt

Källa: Rorsmans Dermatologi och Venerologi

Guttat-psoriasis

Gutta=droppe på latin

- Utlöses ofta av streptokockinfektion- hals, perianalt-”sjärtfluss”
- Ta odling och om streptokocker behandla med PcV
- Provta och behandla övrig familj vid behov
- Kan läka ut, kan återkomma vid nya infektioner eller kan övergå i kronisk psoriasis

Källa: Hersle och Mobergen GlaxoSmithKline

Källa: Hersle och Mobergen GlaxoSmithKline

”Stjärtfluss”- perianal
streptokockdermatit

Källa: Hersle och Mobergen GlaxoSmithKline

Psoriasis- Köbnerreaktion

Huden reagerar med att bilda psoriasis i området för hudtrauma- längre läkningstid

Källa: Rorsmans Dermatologi och venerologi 2017

Bakgrund- Psoriasis hos barn

- Kronisk autoimmun T-cellsmedierad hudsjukdom, ökad cellomsättning i huden 40 dagar→ 4 dagar
- Samspel mellan arv (HLA C-genen) och miljö (infektion, stress, läkemedel) för att utlösa sjukdomen
- Ca 30 % debuterar före 20 års ålder, bland vuxna prevalens på 2-3 %
- Ökad risk för inflammatorisk tarmsjukdom, övervikt och psykisk ohälsa hos barn med psoriasis. Försämrar livskvaliteten.
- Vissa barn drabbas av psoriasisartrit men färre än bland vuxna

Lokalbehandling psoriasis

- Avfjällande behandling: Salicylsyra 2 % i Decubalkräm
- På kroppen: Kortisonkräm gr 2-3 En gång dagl i max 4 veckor, sedan 2 gånger i veckan som underhållsbehandling plus mjukgörande kräm
- Alternativt Daivobet (Grupp 3 steroid och kalcipotriol-d-vitamin analog) om smörjytan mindre än 30 % av kroppsytan, får inte ge för mycket d-vitamin.
- I ansikte, underliv och hudveck: Kortisonkräm grupp 1-2 dagligen några veckor sedan nedtrappning till 2 ggr/v. Alternativt Protopicsalva (Tacrolimus) 0,03-0,1% enl samma schema.
- Hårbotten: Avfjällande behandling och kortisonlösning grupp 2-3 eller Daivobetgel

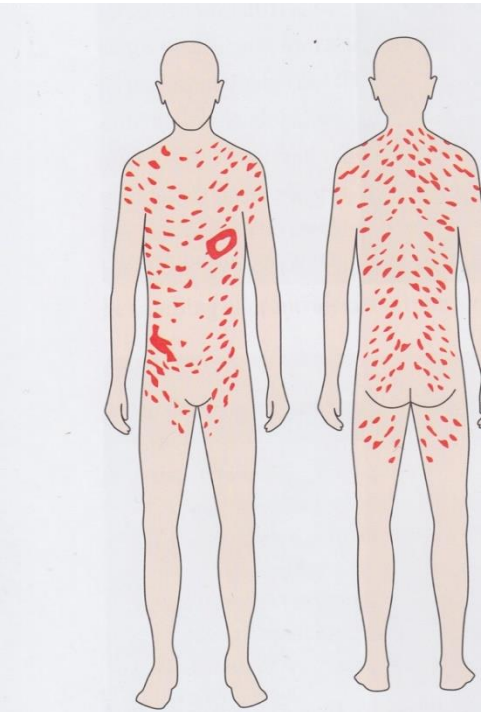
När lokalbehandling inte räcker

- Ljusbehandling Smalbands-UVB
- Tablettbehandling/injektion med Methotrexat. Kontroll haft varicella innan, annars vaccinera-allvarligt förlopp. Avdödat vaccin okej att ge under behandlingen inte levande.
- Om ändå otillräcklig effekt finns biologiska mediciner- antikroppar godkända för behandling av plackpsoriasis hos barn:
  - Etanerecept (Enbrel) godkänd från 6 åå, Adalimumab (Humira) godkänd från 4 åå, Ustekinumab (Stelara) från 6 åå, Sekukinumab (Cosentyx) från 6 åå

Frågor psoriasis?

Pityriasis rosea-medaljongsjuka

- Vanlig hudsjukdom bland tonåringar
- Föregås ofta av virus bla influensa och covid 19
- Först primärmedaljong
- Sedan ovala små lätt fjällande rodnade lesioner framför allt på bålen
- Försvinner spontant på 4-12 veckor, om klåda kortison gr 1-2.
- Sällsynt med recidiv
- Diff: Guttat psoriasis, sekundär syfilis, tinea corporis

Atopiskt eksem- bakgrund

- Torr och känslig hud med skovvis uppblossande inflammation i huden
- Drabbar upp till 25% av barnen i Sverige
- 60 % debuterar före 2 års ålder
- Multifaktoriell orsak- arv och miljö
- Fler som har Filaggrinmutation men inte alla
- Vanligare i i-länder, i städer
- Antibiotika första åren till barnet eller till ammande mammor- ökar risk AE-
mikrobiotan har betydelse

Atopiskt eksem

- Atopi- ärftlig benägenhet att bilda IgE-antikroppar mot proteiner i miljön.
- Koppling mellan Atopiskt eksem- Astma och Hösnuva

Diagnostiska kriterier atopiskt eksem enligt Williams

Kliande utslag (obligatoriskt) och minst 3 av följande:

- Anamnes på eksem i böjveck, eller på kinder hos barn <10 år
- Synligt eksem i böjveck, eller kinder/panna/extremiteters sträcksidor hos barn < 4 år
- Förekomst av astma eller hösnuva, eller hos förstegradssläkting om barn < 4 år
- Anamnes på generellt torr hud sista året
- Debut före 2 års ålder

Infantil fas 0-2 år

→ Ansikte, bål, rygg, extremiteters sträcksidor

Källa: Sand Leo temabok

Källa: Rorsmans dermatologi och venerologi 2017

Barndomsfas 2-12 år

→ Böjveck, lårens baksidor, klinkor, händer

Källa: Rorsmans Dermatologi och Venerologi 2017

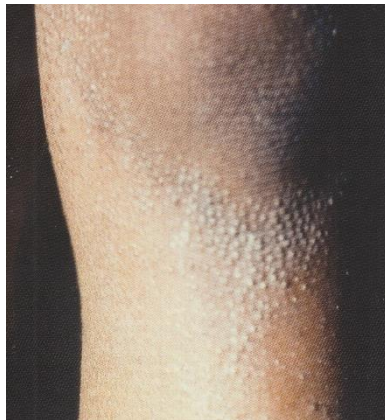

Källa: Rorsmans Dermatologi och Venerologi 2017

Atopiskt eksem i melaninrik hud

Folikulär eksemreaktion vanligare

Små kliande follikulära papler
på extensorsidorna vanligt

Källa: Björnberg et al Mörk hud Schering Plough

Mörka eksemfläckar och lichenifiering
I torr hud

Källa: Hersle och Mobacken GlaxoSmithKlein

Postinflammatorisk hypopigmentering

Källa: Björnberg et al Mörk hud Schering Plough

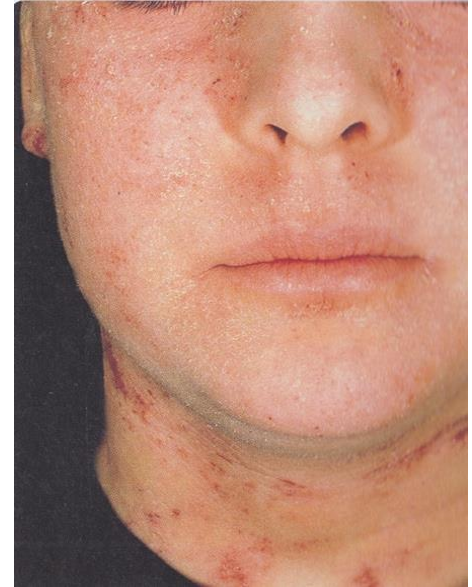

Postinflammatorisk hyperpigmentering,
lichenifiering samt sekundär hudinfektion

Källa:Egen bild

Tonårs-och vuxenfas > 12 år

- Huvudhalsområdet, övre delen av bålen, böjveck, händer
- Hos de flesta blir eksemet gradvis bättre, men vissa har fortsatta besvär upp i vuxen ålder.
- Yrkesval: Torrt rent jobb

Källa: Rorsmans Dermatologi och Venerologi 2017

Källa: Rorsmans Dermatologi och Venerologi 2017

Klådcirkel vid atopiskt eksem

Behandling - bryta klådcirkeln

- Mjukgörande kräm kontinuerligt! Den som barnet/föräldrarna trivs med Canoderm/Miniderm/duo/Oviderm/ Karbamid 2 % i Locobase/Decubal
- Kortisonkräm- grupp 1 (-2) ansikte hals hudveck, grupp 2-3 på kroppen
- Smörj 1-2 gånger dagligen tills eksem och klåda försvunnit, då trappas behandlingen långsamt ut.
- Vid behov sederande antihistamin till natten mot besvärlig klåda.
- Undvika försämrande faktorer
- Täckande förband för att barnet inte ska komma åt att klia, kortklippta naglar, bomullshandskar på natten
- Eksemskola Ljusbehandling Kalioljebad

Utebliven förbättring

- Compliance??
- Infektion?
- Allergi? -Födoämnesallergi bidragande orsak till eksem hos små barn hos ca 20 -30 %. IgE mot mjölk och ägg kan testas frikostigt hos små barn. Inte utesluta utan positivt testresultat. Födoämnespanel kan tas (mjölk,ägg soja, fisk, vete).
- Utvidgad testning gällande födoämnen vid terapieresistent eksem och känd födoämnesallergi.
- Misstanke om kontaktallergi- epikutantest på hudkliniken
- Annan sjukdom? Skabb? Psoriasis? Perioral dermatit? Svampinfektion? Zinkbrist? Langerhans cell-histiocytos?

Langerhans cell-histiocytos

Zinkbrist

Om fortsatt besvärligt eksem

→ Methotrexat. Tabletter eller injektion veckovis

Målstyrd immunmodulerande behandling

→ Dupilumab (Dupixent) godkänd från 6 åå

→ Upadacitinib (Rinvoq) godkänd från 12 åå

Frågor eksem?

Tinea capitis- svamp i hårbotten

- I östafrika endemisk utbredning. Vanligaste dermatofyten som ger symptom i hårbotten *Trichophyton violaceum*, smittar mellan människor
- Fjällning (80%)
- Klåda (54%)
- Håravfall (52%)
- Kerion (7%)
- Utslag även i ansiktet (12 %)
- Utslag även på kroppen (24%)
- Kan också angripa naglar
(Hällgren J et al Med Mycol 2004)

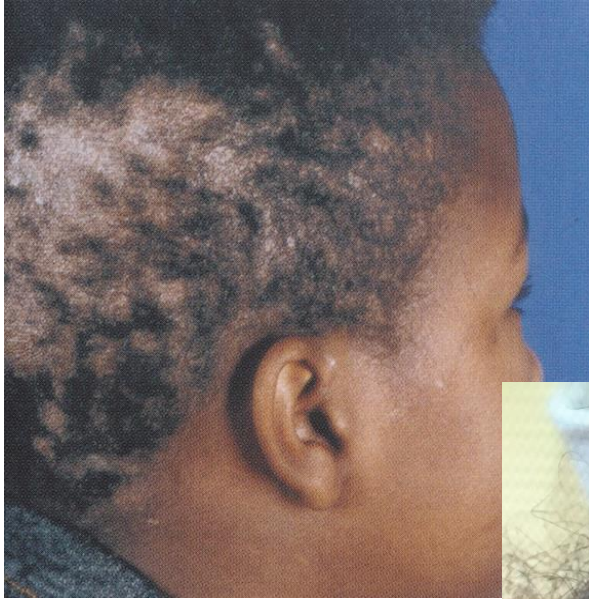
Differentialdiagnoser:

Mjälleksem,

Hårbottenpsoriasis

Tinea capitis

Källa: Sand, Leo temabok

Källa: egen bild

Kerion: abscessliknande djup infektion av svampen som kan ge permanent ärrbildande alopeci om inte rätt behandling sätts in.

Källa: Sand, Leo temabok

Tinea capitis- diagnostik

- Diagnostik: Skrapa bort fjäll (med kyrett eller tandborste och dra om möjligt bort sjuka hårstrån lägg tillsammans i glasrör och skicka för analys. Mikroskopi och odling.
- Om odling bekräftar *Tricophyton violaceum* eller annan dermatofyt som sprids mellan människor ska hela familjen provtas och behandlas.
- År 2019 utbrott av *Microsporum audouinii* på förskolor i Västmanland-svårbehandlad. 60 bekräftade fall.

Tinea capitis-behandling

Ketokonazol-schampo

Invänta svar från övriga i familjen

Terbinafin-tabletter efter vikt dagl i minst 4 veckor, från 2 åå och minst 12 kg

12-19 kg 62,5 mg /dag (1/4 tablett)

20-40 kg 125 mg/dag (1/2 tablett)

>40 kg 250 mg/d

Vid kerion tillägg av Prednisolon initialt

Andra hand: Griseofulvin-licenspreparat

Kläder, sängkläder, huvudbonader tvättas i minst 60 °

Hårborstar slängs

Rakapparater desinfekteras

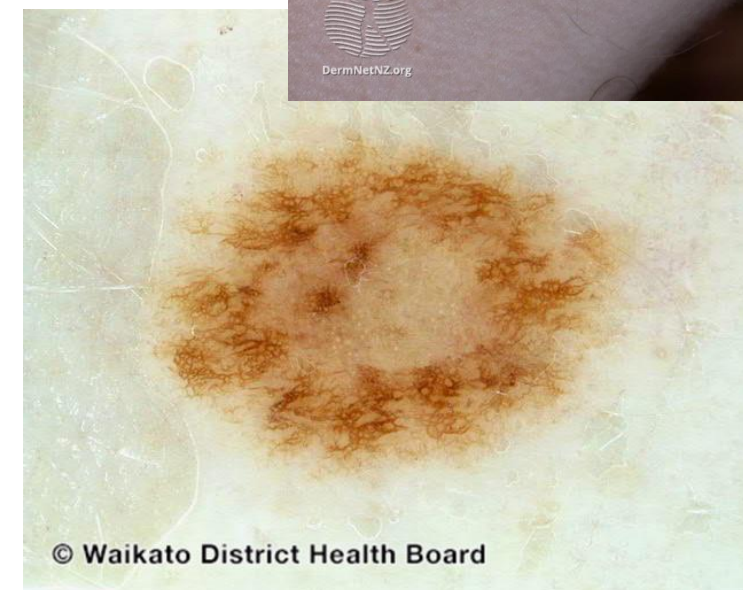
Kontrollodling efter 3 månader

Pigmentnävi

Nya nävi kan uppstå tills kring 40-åå. Ljus hud, hög solexponering, ärftliga faktorer kan ge fler nävi.

Normal utveckling att nävi höjs upp och blir ljusare med tiden.

- Junktion-nävus
- Compound-nävus, upphöjd del centralt, makulär periferin
- Dermal-nävus, upphöjd mjuk, kan tappa pigment med tiden bli ljus
- Combined-nävus, två olika nävi som sitter ihop

Pigmentlesjoner

Spitz nävus

Maligt melanom- mycket ovanligt hos barn

Riskfaktorer

Ljus hud och ljust hår

Många nävi

2 eller fler förstegradssläktingar med
maligt melanom

Upprepade solbrännor och hög solexponering

Immunsuppression

Stora eller gigantiska kongenitala nävi

Förebygg genom kloka solvanor

Kongenitalt nävus

Take home message

- Vid misstanke om guttat psoriasis- bakterieodla från svalg och ev perianalt
- Atopiskt eksem- stärk hudbarriären med mjukgörande kräm och bryt klådcirkeln. Hos små barn frikostigt testa för mjölk och ägg.
- Guttat psoriasis och pityriasis rosea- liknar sekundär syfilis- ev syfilisserologi
- Svårbehandlat utslag/ fjäll i hårbotten kan vara svamp- svampodla

Frågor?